

Norrköpings kommun
norrkoping.kommun@norrkoping.se

Rektorn vid Dagsbergs skola
bjorn.gagner@edu.norrkoping.se

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn i Dagsbergs skola
i Norrköpings kommun

Tillsyn i Dagsbergs skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Norrköpings kommun under 2012 och 2013.

Dagsbergs skola besöktes av Skolinspektionen den 6 mars 2013.

Fakta om skolan

Dagsbergs skola ligger på Vikbolandet, cirka en halvmil öster om Norrköpings centralort. På skolan går 110 elever i förskoleklass och årskurserna 1–5. I förskoleklass och årskurserna 1–3 bedrivs undervisningen i åldershomogena klasser, medan elever i årskurserna 4 och 5 utgör en klass. I fritidshemmet som tillhör skolenheten är 80 av eleverna inskrivna. Skolan har ett samarbete med Tåby skola inom flera områden, exempelvis gällande utvecklingsarbetet, elevhälsa och arbetet för att skapa trygghet.

Skolans lärare i förskoleklass och årskurserna 1–5 utgör ett arbetslag. Därtill finns ett arbetslag för personal på fritidshem. Skolan leds av en rektor som även är rektor för fritidshemmet samt för Tåby skola med tillhörande fritidshem. Rektorn bildar en ledningsgrupp tillsammans med personal från de båda skolorna.

Skolinspektionen har tagit del av skolans egen sammanställning av måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen/kunskapskraven i årskurs 3 år 2009–2012. Sammanställningen visar det är enstaka elever som inte når målen i ämnena svenska och matematik dessa år. Från och med år 2012 finns kunskapskrav även i naturorienterande och samhällsorienterande ämnen. Samtliga elever når kunskapskraven i dessa ämnen.

Skolans sammanställning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen i årskurs 5 åren 2009–2011 visar att samtliga elever når målen i de flesta ämnen. År 2011 fanns det elever som inte nådde målen i ämnena matematik, svenska och teknik.

Helhetsbedömning

Nästan samtliga elever når kunskapskraven på Dagsbergs skola. När lärarna uppmärksammar att en elev riskerar att inte nå kunskapskraven, följs en tydlig arbetsgång för att försäkra att eleven får det särskilda stöd som den har rätt till. Skolan behöver dock se till att det av åtgärdsprogrammen framgår konkret och tydligt vilka åtgärder som skolan ska vidta och hur dessa ska följas upp och utvärderas.

Av tillsynen har inte framgått annat än att eleverna överlag är trygga på skolan och i fritidshemmet. Bland annat bidrar en aktiv trygghetsgrupp och ett väl fungerande faderssystem till detta. Personalen i fritidshemmet delar ofta in eleverna i olika mindre grupper. Detta leder till att eleverna känner trygghet i gruppen och har större möjligheter att välja de aktiviteter som de önskar, samt till att personalen kan ha god överblick över eleverna. För eleverna i årskurs 3 bedrivs verksamhet särskilt anpassad för dem.

Skolan har arbetat aktivt med att implementera läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11) och för att skapa en lättförståelig och gemensam terminologi utifrån läroplanen. Elevernas kunskapsresultat följs upp kontinuerligt.

Med korta och jämna intervall följer också personalen upp sitt arbete. Dokumentationen av kvalitetsarbetet behöver dock förbättras så att den ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom skolenheten.

Dagsbergs skola är en förhållandevis liten skola, med flera lärare som är ensamma på skolan om undervisningen i sitt ämne. Skolinspektionen ser det därför som särskilt viktigt att lärarna fortsätter det påbörjade samarbetet inom skolan och med andra skolor för att säkerställa att bedömning och betygssättning är rättvis och likvärdig i alla ämnen.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 2 september 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Trygghet, studiero och en god miljö

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Säkerställa att planen mot kränkande behandling synliggör fritidshemmet både avseende behov och konkreta åtgärder.
- Säkerställa att det framgår en ansvarsfördelning för främjande och förebyggande insatser.

Motivering

Av skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Vidare ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) framgår att planen ska avspegla och utgå från förhållandena i varje enskild verksamhet.

I Dagsbergs skola finns en plan mot kränkande behandling som omfattar förskoleklass, grundskola och fritidshem. Planen uppfyller till stora delar författningarnas krav. Av planen framgår exempelvis insatser som skolan genomför under läsåret för att skapa trygghet och motverka kränkande behandling. Det framgår dock inte alltid en tydlig ansvarsfördelning för utförandet av de främjande och förebyggande insatserna.

Trots att planen ska omfatta fritidshemmet framgår inte konkreta åtgärder utifrån fritidshemmets specifika förutsättningar och behov. I den kartläggning som görs gällande trygghet och trivsel synliggörs inte situationen särskilt för verksamheten på fritidshemmet. Istället gäller exempelvis enkätundersökningar situationen i skolan som helhet. Personalen på fritidshemmen är dock med och diskuterar vad som framkommit i kartläggningen.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolans plan mot kränkande behandling inte uppfyller författningarnas krav.

Författning

6 kap. 6 och 8 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Norrköpings kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Säkerställa att det av åtgärdsprogrammet framgår hur behoven ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.
- Säkerställa att beslut om åtgärdsprogram innehåller information om hur beslutet kan överklagas.
- Säkerställa att åtgärdsprogram utarbetas i de fall en utredning har visat att elever på fritidshemmet är i behov av särskilt stöd.

Motivering

Skolan ska ge alla barn och elever möjlighet att nå utbildningens mål. En del i detta arbete är att skolan ska ge det särskilda stöd en elev behöver. Av skollagen framgår att det i dessa fall ska utarbetas ett åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Åtgärdsprogrammet har en central roll i skolans arbete med särskilt stöd genom att vara en hjälp för personalen när det gäller planering och utveckling av den pedagogiska verksamheten kring den enskilde eleven. Det är samtidigt en skriftlig bekräftelse på de stödåtgärder som ska vidtas och bidrar till att ge en överblick.

Vidare framgår av skollagen att åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn kan överlåta denna beslutanderätt, förutom i de fall stödet innebär särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning eller anpassad studiegång. Åtgärdsprogrammet är det formella beslutet och det är detta som ska skrivas under av beslutsfattaren samt innehålla en tydlig information om möjligheten att överklaga beslutet.

På Dagsbergs skola utarbetas åtgärdsprogram för elever som ges särskilt stöd. Skolinspektionen har tagit del av åtgärdsprogram som utarbetats på skolan under 2011 och 2012. Av programmen framgår elevens behov och skolans åtgärder för att tillgodose behoven. I några fall är åtgärderna generellt beskrivna, exempelvis som i formuleringen "fortsatt träning hos X vid flera tillfällen i veckan". Otydligheten medför bland annat att åtgärdsprogrammet kan bli svårt att utvärdera. Åtgärdsprogrammen saknar

också information om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Detta måste tydligt framgå av ett åtgärdsprogram, redan då beslutet fattas. I något åtgärdsprogram saknas information om att och hur åtgärdsprogrammet kan överklagas.

Det är sällsynt att åtgärdsprogram utarbetas för elever på fritidshemmet, men det har förekommit enligt personalen. Enligt rektorn skrivs inte åtgärdsprogram för elever i fritidshemmet, utan insatser dokumenteras på annat sätt. Av intervju med personal i fritidshemmet framgår att de kontinuerligt följer upp elevers olika behov och planerar åtgärder för hur verksamheten på bästa sätt kan anpassas för att tillmötesgå dessa. Det skrivs också protokoll från dessa möten, utan att elevernas namn anges. Personalen uppfattar inte att någon elev har haft behov av särskilt stöd under detta läsår.

Skolinspektionen vill i detta sammanhang betona vikten av att rektorn och personalen för en diskussion om i vilka fall åtgärdsprogram kan vara aktuella för elever på fritidshem. Skollagens kapitel 6 gäller även för fritidshemmet. Detta innebär att om en elev uppvisar svårigheter i sin situation på fritidshemmet, så ska samma process gällande utredning och eventuellt utarbetande av åtgärdsprogram försiggå som sker då en elev riskerar att inte nå kunskapskraven eller uppvisar andra svårigheter i grundskolan.

Skolinspektionen bedömer utifrån ovanstående att åtgärdsprogram inte utarbetas helt enligt författningarnas krav.

Författning

3 kap. 9 § skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Norrköpings kommun en anmärkning.

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Skriftliga individuella utvecklingsplaner innehåller inte omdömen enligt författningarnas krav om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i varje ämne eleven får undervisning i.

Motivering

Skriftliga individuella utvecklingsplaner utgör en del i skolans fortlöpande arbete med att informera elever och vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling. Av skollagen framgår att läraren vid utvecklingssamtalet, i en skriftlig individuell utvecklingsplan, ska ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i. Utvecklingsplanen ska också sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Av Skolverkets allmänna råd och kommentarer om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2012:16) framgår att läraren bör utforma

omdömena så att det tydligt framgår om eleven riskerar att inte nå upp till de kunskapskrav som minst ska ha uppnåtts i slutet av det tredje, sjätte och nionde skolåret i grundskolan.

Tillsynen visar att lärarna genomför utvecklingssamtal varje termin och i samband med dessa utarbetas skriftliga individuella utvecklingsplaner för eleverna. Av både Skolinspektionens enkäter och av huvudmannens/skolans egna enkäter riktad till elever och/eller föräldrar framgår att de flesta är nöjda med den information skolan ger om elevens kunskapsutveckling.

Av intervju med lärare framgår dock att omdömen inte utarbetas särskilt i ämnet teknik i årskurserna 1–3, även om eleven har haft undervisning i det ämnet under terminen. Omdömet ingår istället i omdömet för naturorienterande ämnen (NO-ämnen). Skolinspektionen vill i detta sammanhang förtydliga att ämnet teknik inte ingår i de naturorienterande ämnena. I övrigt uppger lärarna att omdömen skrivs i alla ämnen eleven haft undervisning i under terminen.

Skolinspektionen har tagit del av en skriftlig individuell utvecklingsplan som upprättats för en elev i årskurs 5 vid Dagsbergs skola höstterminen 2012. Skolan beskriver i denna plan insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Planen innehåller skriftliga omdömen i alla ämnen som eleven haft undervisning i under terminen. Elevens kunskaper och utvecklingsmöjligheter beskrivs. Det går dock inte att tydligt utläsa om eleven riskerar att inte nå kunskapskraven i respektive ämne. Skolinspektionen ser det också som angeläget att lärarna tillsammans definierar de värdeord som används i omdömena så att informationen till elever och föräldrar om elevens kunskapsutveckling blir tydlig. Det handlar exempelvis om värdeord som "relativt god" och "i stora delar".

Utifrån ovanstående bedömer Skolinspektionen att det finns brister i de skriftliga individuella utvecklingsplanerna. Dessa måste rättas till så att planerna helt utarbetas utifrån författningarnas krav. Eftersom det av tillsynen inte framgått annat än att informationen till elever och vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling i huvudsak är god, så bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig. Rektorn förutsätts åtgärda bristen och någon redogörelse behöver inte lämnas till Skolinspektionen.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Det saknas dokumentation som ger en samlad bild av skolenhetens resultat, måluppfyllelse och kvalitetsarbete.

Motivering

Enligt skollagen ansvarar rektorn för att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete, dvs. en planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Av Skolverkets allmänna råd med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98), framgår bland annat att rektorn bör skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet. Det är angeläget att rektorn ser till att den dokumentation som personalen gör i olika delar av kvalitetsarbetet systematiseras och sammanställs så att den går att analysera. Personal, elever och vårdnadshavare behöver en samlad bild av verksamhetens resultat, måluppfyllelse och kvalitetsarbete för att ha möjlighet att vara delaktiga, göra val och påverka utbildningens utveckling.

Av tillsynen framgår att rektorn tillsammans med skolans personal bedriver ett arbete för att utveckla verksamheten på Dagsbergs skola. Mycket arbete har lagts ner på att tolka och förstå läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11). Bland annat handlar det om att formulera kunskapskraven så att eleverna förstår dem och att utveckla språket som används vid kunskapsbedömning.

Fritidshemspersonalen arbetar exempelvis med att tydliggöra sitt uppdrag utifrån de nationella målen. Detta arbete har pågått under de senaste två åren och har enligt personalen lett till en förbättrad kvalitet i verksamheten. Fritidshemmets arbete planeras och utvärderas veckovis, och dokumenteras också vid dessa tillfällen. Personalen har också en grovplanering för terminen, som inte utvärderas i samma utsträckning som veckoplaneringarna. Det sker ingen dokumentation som ger en bild av utvecklingsarbetet i ett längre perspektiv.

Skolan och fritidshemmet arbetar också med ett kvalitetsverktyg. Med verktygets hjälp beskrivs verksamheten inom vissa delar och utvärderas/skattas årligen utifrån svar på enkäter till elever, personal och föräldrar. Verktyget är inte anpassat till fritidshemmets uppdrag och mål, men det används i den utsträckning det går även för denna verksamhet.

Även om utvecklingsarbetet utvärderas kontinuerligt och till viss del dokumenteras, så saknas en systematisk dokumentation som visar planering, genomförande, uppföljning och analys/utvärdering. Det saknas dokumentation som ger en samlad bild av skolenhetens resultat, måluppfyllelse och kvalitetsarbete. Skolinspektionen bedömer därför att det på skolenhetsnivå finns brister i dokumentationen av kvalitetsarbetet. Det är viktigt att den dokumentation som finns ger en tydlig information om den samlade bilden av utbildningens kvalitet till såväl personal som till elever, vårdnadshavare samt för allmänhetens insyn.

Eftersom det på Dagsbergs skola bedrivs ett aktivt arbete med att utveckla verksamheten och detta arbete till viss del dokumenteras, så bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig. Rektorn förutsätts åtgärda bristen och någon redogörelse behöver inte lämnas till Skolinspektionen.

Författning

4 kap. 4–6 §§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har avdelningsjurist Carin Holtz och utredare Rut Hård af Segerstad deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Josefin Brüde Sundin
Utredare/Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i beslutet.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i beslutet grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).